

2018

Білоус В.С. Аспекти наукової діяльності бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського / В.С. Білоус // «Бібліотеки закладів вищої освіти: досвід та перспективи», 4-6 липня 2018 р. Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І.І. Мечникова : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. – Київ ; Одеса, 2018. – Режим доступу: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/for_lib/konf-2017-1.php3?nm=0

В.С. Білоус, директор бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, м. Вінниця 21001, (0432) 61-29-98; 097-4394763, vspu.lib@gmail.com, orcid.org/0000-0003-2998-400X

УДК 027.7:37(477:44-25):001

Аспекти наукової діяльності бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

У статті показано роль та місце бібліотеки закладу вищої освіти у виконанні важливих завдань сьогодення. Акцентовано увагу на науковій діяльності бібліотеки Вінницького педуніверситету. Піднято актуальність розвитку інформаційно-бібліотечного сервісу на допомогу науково-дослідній роботі університету, підвищенню рейтингу вченого та навчального закладу.

Ключові слова: інформаційно-бібліотечний сервіс, наукові дослідження, електронні ресурси, інституційний репозитарій, наукометричні методи, рейтинг університету, бібліотека Вінницького педуніверситету.

Актуальність дослідження. Потужним стимулом до визначення нових завдань і перспектив виступають здійснювані нині в державі кроки з реформування наукової та освітньої сфер. Потрібно розібратися в тому, що відбувається в науково-інформаційному просторі, не упустити нічого нового, зрозуміти місце і роль бібліотек у цих процесах [6, 39]. Глобалізація інформаційно-комунікаційних технологій, реформування вищої школи, передбачають суттєві зміни та активізацію всього потенціалу бібліотеки закладу вищої освіти (ЗВО), зумовлюють необхідність зміщення акцентів у функціонуванні університетської книгозбірні. Сьогодні актуальним є наукова діяльність бібліотеки вищої школи, питання збільшення її внеску у розвиток інституціональних місій і цілей, впровадження нового спектра послуг, спрямованих на підтримку фахової комунікації, моніторинг, аналіз та інтеграцію результатів досліджень до світового наукового простору формування позитивного іміджу установи у країні та світі [7, 15].

На часі важливе значення займає створення інноваційних бібліотечних сервісів, серед яких – впровадження наукометричних досліджень для підвищення ефективності діяльності як університету так і власне бібліотеки. До проблематики наукометрії належить коло питань, що торкаються інформаційної моделі розвитку науки, зростання масивів даних, цитованості літератури, вивчення внутрішніх зв'язків у науці на основі бібліографічних посилань, оцінювання внеску до світового інформаційного потоку, процесу статистичного аналізу наукових напрямів [5, 25].

Мета статті – показати важливість та значення наукової діяльності у роботі бібліотеки закладу вищої освіти, висвітлити один із пріоритетних напрямів сьогодення – впровадження наукометричних досліджень, розповісти про досвід роботи освітянської книгозбірні щодо використання метричних вимірювань.

Аналіз досліджень. Питання наукової діяльності бібліотеки закладу вищої освіти – діяльність сучасної бібліотеки загалом, яке активно висвітлюється у наукових фахових виданнях науковцями та практиками бібліотечної справи. Особливого значення для осмислення проблеми діяльності бібліотеки в структурі сучасних інформаційних комунікацій, створення бібліотечних сервісів, адаптації бібліотек у сучасному інформаційному просторі набувають дослідження зарубіжних та вітчизняних вчених. Дану проблематику розглядають Т. Бондаренко, О. Бруй, С. Головаха, Т. Колесникова, К. Лобузін, В. Попик, О. Сербін, Н. Шевченко, Т. Ярошенко та інші. Проблеми використання метричних методів у діяльності бібліотеки та створення інноваційно-комунікаційних бібліотечних сервісів присвячено чимало робіт, тема розглядається на наукових конференціях, інтернет-конференціях, семінарах. Методологію та інструментарій наукометрії та бібліометрії вивчають і відображають Г. Асєєв, О. Жабін, Л. Костенко, В. Копанєва, О. Кузнецов, С. Назаровець, Т. Симоненко та інші.

Виклад основного матеріалу. У Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського склалася усталена інформаційна інфраструктура, в якій одним з основних системоутворюючих елементів, інформаційною базою науково-дослідницької та навчальної роботи є бібліотека. Робота освітянської книгозбірні позначається постійним пошуком та засвоєнням нових напрямів діяльності, вибором нових форм і методів.

Бібліотека не тільки виконує інформаційно-бібліотечне забезпечення навчально-виховного процесів та наукової діяльності, а й здійснює науково-дослідну роботу, що є складовою багатогранної діяльності бібліотеки, яка розглядається у дослідницькому, методичному, організаційному, освітньому, просвітницькому та видавничому аспектах. Наукова діяльність університетської бібліотеки реалізовується шляхом:

- сприяння науковій та навчально-методичній діяльності університету;
- розвитку бібліотечно-інформаційного сервісу;
- формування фондів, виявлення цінних та рідкісних видань;
- зберігання наукових надбань (цифрових колекцій статей науковців університету), створення архіву видань університету;
- створення власних інформаційних баз даних;
- бібліографування творчого доробку працівників університету, укладання та видання бібліографічних покажчиків;
- участі у корпоративній каталогізації наукових бібліотек;
- наукового дослідження історії бібліотеки;
- участі у наукових конференціях, семінарах, презентаціях;
- впровадження менеджменту і маркетингу у діяльність бібліотеки, моніторингу діяльності бібліотеки;
- впровадження метричних методів вимірювання.

Діяльність бібліотеки спрямована на вироблення та впорядкування нових знань, продуктів та послуг. Матеріалізований результат наукової діяльності бібліотеки – видавнича продукція, яка

систематизує та популяризує наукові знання освітян університету, методичні матеріали на допомогу навчальному процесу та науковій діяльності університету. Бібліотекою започатковані серії «Основи бібліотечно-бібліографічних знань» та «Педагоги Вінниччини». З 1972 р. видаються бібліографічні покажчики «Праці викладачів ВДПУ», підготовлено шість випусків. Для молодих науковців підготовлено «Психолого-педагогічний глосарій: нові та маловідомі терміни з педагогіки і психології» та методичні рекомендації «На допомогу молодому науковцю». Для різних спеціальностей здобувачів вищої освіти видані БП «Наступність у навчанні», «Практика у літньому оздоровчому таборі», «Педагогічна практика», «Інформаційні технології в навчально-виховному процесі». У серії «Педагоги Вінниччини» видаються довідники «Ювіляри ВДПУ» та біобібліографічні покажчики науковців університету (І.І. Заєць, Н.Л. Іваницька, Н.М. Шунда, Т.П. Пірус та ін.). У серії «Основи бібліотечно-бібліографічних знань» бібліотекою видані ряд методичних рекомендацій та матеріалів з досвіду роботи книгозбірні («Маркетинговий інструментарій у практиці роботи бібліотеки ВДПУ», «Видавнича діяльність бібліотеки ВНЗ як сфера наукового знання і практичної діяльності», «Проектна діяльність – важлива складова розвитку бібліотеки та професійного зростання бібліотекарів», «Створення презентацій за допомогою програми Microsoft Power Point» та ін.). Серед видань бібліотеки останніх років – бібліографічний дайджест «Героям слава», БП «Книги XIX – початку XX ст. у фондах бібліотеки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського», «100% ORIGINAL» (покажчик англomовної художньої літератури).

Відзначення 100-літнього ювілею бібліотеки (2013 р.) став приводом для узагальнення та вивчення накопиченого досвіду освітянської книгозбірні. Результат багаторічних досліджень історії бібліотеки викладено у книгах «Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського: історія, сьогодення, постаті» [1] та «Сто років духовності: спогади про бібліотеку ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського» [9].

Досліджуючи історію бібліотеки активно використовували метод усної історії. Через відсутність комплексу архівних документів з історії бібліотеки Вінницького педуніверситету, матеріал, здебільшого, ґрунтувався на спогадах працівників бібліотеки, викладачів та випускників навчального закладу [2, 61].

На разі у полі зору бібліотеки – дослідження та вивчення тем, пов'язаних з науковим опрацюванням документів, аналізом світових бібліотечних тенденцій. Бібліотека бере активну участь у регіональних, всеукраїнських, міжнародних науково-практичних конференціях та семінарах, інтернет-конференціях та вебінарах, нарадах директорів бібліотек ЗВО, де піднімаються питання діяльності бібліотек у світлі модернізації вищої освіти.

Виконуючи постанову Кабінету Міністрів України від 22.03.2017 р. №177 «Про припинення використання Бібліотечно-бібліографічної класифікації та впровадження Універсальної десяткової класифікації» та наказу Міністерства освіти і науки України від 26.06.2017 р. № 929, бібліотека розробила комплекс заходів щодо впровадження УДК та організувала навчання в рамках підвищення кваліфікації. Так, на базі бібліотеки провідний фахівець Української Книжкової

палати завідувач відділу класифікаційних систем Муравйова В.М. провела ряд занять для бібліотекарів Вінниччини. Головний бібліотекар нашої бібліотеки Зарванська І.В. для бібліотечних працівників методичного об'єднання бібліотек ЗВО м. Вінниці підготувала виступ-презентацію «Упровадження Універсальної десяткової класифікації в практику роботи бібліотеки ВДПУ: стан та перспективи розвитку».

Сучасна структура бібліотеки включає: відділ обслуговування навчально-методичною літературою та зберігання фондів, відділ обслуговування науковою та художньою літературою, інформаційно-бібліографічний відділ, відділ комплектування та наукової обробки документів, відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення бібліотечних процесів. Диференційна система обслуговування користувачів, яка налічує 2 абонементи та 6 читальні зали, у т. ч. 2 електронні зали та зона Wi-Fi. Локальні та мережеві інформаційні ресурси відкритого доступу дозволяють щорічно обслуговувати всіма підрозділами бібліотеки більш 40 тис. користувачів та забезпечувати документовидачу понад 1 млн. прим. різних видів видань.

Беручи активну участь у побудові єдиного інформаційно-освітнянського простору університету, бібліотека вбачає пріоритети своєї діяльності у створенні умов для повного і оперативного інформаційного забезпечення студентів, аспірантів, професорсько-викладацького складу, наукових працівників на основі прогресивних інформаційно-комунікативних технологій.

Для задоволення інформаційних потреб наукових працівників університету, забезпечення оперативного доступу до бібліотечно-інформаційних ресурсів бібліотека вивчає і досліджує процеси створення ресурсів, розвиток та використання мережевих технологій, забезпечує доступ до власних та світових продуктів, здійснює пошук ефективних методів обслуговування користувачів, також впроваджує різноманітні методи вимірювання для оцінки ефективності та якості роботи. Бібліографічно-інформаційна робота пов'язана з науковою проблематикою студентів, кафедр, науковими інтересами провідних вчених університету.

В освітянській книгозбірні сформовано гнучку технологічну систему формування фондів, які на сьогоднішній день являють собою зібрання наукової, навчальної літератури, дисертацій, авторефератів, періодичних видань, електронних ресурсів – всього більш 500 тис. одиниць зберігання. Виділено в окрему колекцію фонд рідкісних видань, який акумулюється у фондосховищі та експонується у виставковій читальній залі бібліотеки.

Науковий вектор діяльності університетської бібліотеки спрямовується на формування електронних ресурсів, популяризацію ідей відкритого доступу, побудову загальнодоступних архівів наукової інформації, підвищення вебметричного рейтингу університету, що впливає на якість надання бібліотекою інформаційних послуг відповідно до міжнародного стандарту ISO та передбачає впровадження інноваційних технологій у інформаційне забезпечення наукової діяльності університету та дослідницьку діяльність власне бібліотеки.

Важливу частину сучасних бібліотечних фондів складають електронні ресурси на різних типах носіїв, на основі яких формується електронна бібліотека. Формування електронних ресурсів, створення потужної електронної бібліотеки, оперативне забезпечення доступності до якісної

інформації і наукових знань залишається пріоритетним напрямом діяльності, який визначається її статусом і станом фінансування, профілем комплектування та обсягом фондів, рівнем комп'ютеризації та програмного забезпечення, контингентом користувачів і їхніми освітніми потребами в інформації. Продовжується активна робота з обслуговування та наповнення баз даних електронного каталогу, створення власних ресурсів бібліотеки. Електронний каталог ведеться з 2004 р. і відображає фонди практично всіх підрозділів бібліотеки. Наразі електронний ресурс бібліотеки становить понад 323 тис. записів, у т. ч. ЕК – близько 300 тис. записів. До послуг користувачів 18 власних БД ЕК.

Продовжується корпоративна взаємодія з бібліотеками різних систем і відомств зі створення Центрального всеукраїнського та регіонального корпоративних каталогів, співробітництво з освітянськими бібліотеками з питань формування інформаційного ресурсу з психолого-педагогічних питань та надання до нього вільного і багатоаспектного доступу. Спільно з освітянськими та науковими бібліотеками продовжується робота зі створення інтегрованого інформаційного ресурсу з психолого-педагогічної тематики, реферативного продукту БД «Україніка наукова», для якої реферувалися статті зі збірника «ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Наукові записки. Серія: Педагогіка і психологія». Спільно з освітянськими бібліотеками брали участь у формуванні «Зведеної бази даних дисертацій з питань освіти, педагогіки та психології». Бібліотека бере активну участь у Регіональній каталогізації зі створення красназавчої БД.

Інноваційні зміни у бібліотеці відбуваються на основі проектного, кадрового менеджменту, ініціативної діяльності бібліотекарів. Складовою наукової роботи є програмно-проектна діяльність. Здійснюється впровадження проекту «Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського – модель сучасної бібліотеки вищого навчального закладу», спрямованого на створення бібліотеки, яка відповідає сучасним вимогам бібліотеки закладу вищої освіти, діють окремі інноваційні міні-проекти, що передбачають впровадження інновацій та відображають діяльність бібліотеки на новому етапі соціальних комунікацій як науково-інформаційного центру, території успіху. Один із яких – «Бібліотека Web 2.0 – стратегія розбудови електронної бібліотеки університету». Одна з головних ідей проекту – вихід за рамки читальних залів, просування власних бібліотечно-інформаційних ресурсів, послуг і продуктів на сайтах, у блогах, соціальних мережах, усередині бібліотечних співтовариств. «Бібліотека Web 2.0» це – філософія, в якій користувач є рівноправним учасником бібліотечного процесу, а сам простір бібліотеки стає здебільшого інтерактивним, що відповідає потребам сучасного віртуального читацького середовища. Продовжуючи впровадження проекту та формуючи модель сучасної бібліотеки ЗВО, персонал бібліотеки займає активну позицію в інформуванні наукових працівників і пропонує ряд нових послуг з інформаційного забезпечення. Це й забезпечення доступу до ЕК, електронної бібліотеки, локальних і мережових ресурсів (придбаних і власної генерації), електронних резервних колекцій.

Бібліотека брала участь у проекті молодіжної секції УБА «Програма обміну для молодих бібліотечних лідерів», мета якого – налагодження професійних зв'язків між бібліотекарями різних

куточків України, сформувати робочі тандеми для реалізації спільних ідей. Бібліотекою було підготовлено проект «Мій край – моя історія жива. На шляху розвитку нових технологій краєзнавчої роботи».

Бібліотека також долучилася до проекту наукових бібліотек України «Бібліосинергія: підтримка наукових досліджень», основним слоганом якого є «Ділимося досвідом, набуваємо знання, зростаємо разом» (створений Науково-технічною бібліотекою Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна).

Впровадження інноваційних проектів відбувається за умов адаптування бібліотеки до реалій сучасного цифрового ландшафту, магістральним напрямом якого виступає інформатизація бібліотечної діяльності, використання інформаційно-комунікаційних технологій, інтеграція університетської науки у всесвітній простір, впровадження науко метричних методів вимірювання.

Активне зростання затребуваності бібліотеки як навігатора та інформаційного посередника у сучасній системі інформаційно-комунікативної діяльності між користувачем та безмежним світом інформації обумовлено багатьма факторами, серед яких можна виділити наступні: розвиток інтеграційних процесів національної освіти у європейське і світове освітнє товариство; запобігання інформаційній ізолюваності учених та прискорення їх інтеграції до світової наукової спільноти.

В електронному середовищі традиційні види бібліотечних послуг набувають нових якостей, які характеризуються доступністю до них необмеженої кількості користувачів у будь який період часу та оперативністю отримання інформації. На сьогодні віртуальні електронні ресурси та колекції є невід'ємною частиною фондів університетських бібліотек. Тенденцією просування бібліотеки у цифровому середовищі є створення цифрових колекцій, формування контент-стратегії бібліотеки. Електронні колекції, що формуються бібліотекою, насамперед, орієнтовані на інформаційні потреби університету. Здійснюється формування повнотекстового ресурсу цифрових копій видань цінного та рідкісного фонду.

Робота бібліотеки направлена на формування відкритого інформаційного простору, що надає можливість доступу до інформації на різних типах носіїв та їх комплексне поєднання, сприяє створенню гнучкої інфраструктури інформаційного забезпечення науковців університету, успішному задоволенню їх інформаційних потреб та запитів, розширенню спектра послуг та сервісів бібліотеки.

Систематично оновлюється та підтримується сайт бібліотеки як багатофункціональний інструмент для просування електронних ресурсів, організації доступу до них, наданні різних продуктів та послуг. На основі рейтингу проведено розгорнутий аналіз використання ресурсів сайту, що дало змогу отримати реальну статистику відвідувань та використання основних структурних блоків сайту за декількома параметрами. На сайті сформовано списки галузевої бібліографії за основними розділами знань навчально-методичної, наукової літератури та статей з періодики.

Бібліотека вивчає сучасні інноваційні технології в галузі наукометрії та проводить моніторинг ресурсів всесвітньої мережі Інтернет освітнього та наукового спрямування, відбирає корисні ресурси та додає їх до розділу «Сайти для науковців». На допомогу науковцям створено та розміщено на сайті бібліотеки (блок «Електронні ресурси», розділ «Методичні модулі») презентацію «Індекс цитування. Імпакт-фактор. Наукометричні БД. Міжнародний науковий рейтинг ЗВО та шляхи його підвищення».

З метою створення комфортного середовища для користувачів наукових вебліографічних ресурсів сайту сформовано групу банерів швидкого доступу до важливих ресурсів: Google-академія, Scopus, Бібліометрика української науки, Google-перекладач, Онлайн УДК, Трансліт Укрліт.ORG.

Особлива увага звертається на якість текстового контенту – культуру тексту сайту як єдності його форми, зручності користування та сприйняття користувачем. Проводиться робота з метою спрощення умов використання ресурсів сайту для користувачів мобільних пристроїв. На сьогодні існує декілька варіантів вирішення проблем відображення ресурсів сайту на моніторах різних розмірів:

- формування мобільної версії сайту (процес формування паралельної версії сайту);
- адаптивна верстка (відносні розміри всіх елементів сторінок сайту, починаючи з розміру вікна відображення, закінчуючи графічними об'єктами) потребує менших часових затрат та більш простий в своїй реалізації.

Розроблено комплексну методику пошуку та відбору видань у базах даних електронного каталогу та мережі Інтернет за темами науково-дослідної діяльності. Основними серед них є: інформаційно-бібліографічний сервіс «Віртуальна довідка»; «Джерела наукової інформації», «Наукові реферативні огляди». З метою сприяння красназничим дослідженням створено рубрику сайту «Вінниччина в БД ЕК» (Вінниччина в базах даних електронного каталогу). Реалізуючи плани інноваційного міні-проєкту «Бібліотека Web 2.0», зокрема його соціальної частини, до блоку «Інтернет-навігатор» сайту додано розділ «Працевлаштування», а до розділу «Освітні сайти» – добірки «Професійна орієнтація» та «Інклюзивна освіта».

Відкритий доступ до електронних ресурсів – один з пріоритетів сучасної академічної та наукової спільноти України та нашого ЗВО в т. ч. Всесвітня мережа Інтернет надає можливість науковим працівникам університету зробити результати досліджень доступними у відкритому доступі. Працівники бібліотеки активно наповнюють Електронну бібліотеку та організують безперервний та відкритий доступ до її Інтернет складової.

Електронна бібліотека університету формується як традиційним способом (на базі АБІС ІРБІС), так і у формі Інституційного репозитарію університету, що є одним із ефективних шляхів розповсюдження результатів дослідження наукових працівників університету, максимізації їх відкритості та наукового впливу, інтерактивним інструментарієм та джерелом забезпечення вільного доступу до повнотекстових електронних здобутків. Інституційний репозитарій університету формується за інституційно-колекційним принципом. Сформовано факультетські та

кафедральні колекції. Значна увага приділяється якісному формуванню метаданих кожного документа. Пошуковий образ документа формується трьома мовами: українською, російською та англійською. Інформацію та посилання на репозитарій ВДПУ додано до статті «Українські Інституційні репозитарії» Вікіпедії. Електронні колекції, що формуються бібліотекою, насамперед, орієнтовані на інформаційні потреби університету. Здійснюється формування повнотекстового ресурсу цифрових копій видань цінного та рідкісного фонду.

Бібліотека долучилася до відзначення Міжнародного Тижня відкритого доступу. У рамках Тижня проведено День відкритих наукових видань, День відкритості і знань, Віکیدень. Проведено круглий стіл «Відкриваємо доступ, відкриваємо можливості», за участю представників бібліотеки, наукового відділу університету та заступників з наукової роботи інституту та факультетів університету. Під час круглого столу працівники бібліотеки розповіли про відкритий доступ, переваги та актуальність даного сервісу, підготували виступ-презентацію «Міжнародний Тиждень Відкритого доступу: «Відкритий щоб...».

У рамках Тижня бібліотека подала заявки та заповнила реєстраційні форми на включення репозитарію ВДПУ до ROAR, DOAR та до Українського каталогу метаданих Інституційних репозитаріїв на базі Житомирського державного університету ім. І. Франка.

З жовтня 2017 р. МОН України реалізує проект з підвищення публікаційної активності в міжнародному науковому просторі науковців закладів вищої освіти України. З цією метою проведено відбірковий конкурс та надано річний доступ до відомих наукометричних платформ Web of Science та Scopus понад 90 закладів вищої освіти України.

Зокрема, наш університет отримав річний доступ до БД Web of Science (WoS). Посилання на ресурс (доступ за IP) розміщено на головній сторінці сайту бібліотеки університету. Бібліотека виступила координатором даного процесу. Так, за ініціативи бібліотеки науковці університету стали учасниками вебінарів, присвячених можливостям та методиці використання платформи WoS:

- Пошук і аналіз наукової літератури в WoS;
- Підбір та аналіз наукових видань для публікації власних досліджень;
- ResearcherID та EndNote – генеруємо публікаційні звіти.

Бібліотека надає допомогу науковцям університету з питань пошуку та відбору публікацій, збереження результатів пошуків, визначення індексів цитувань та h-індексу університету та окремих науковців, реєстрації та наповнення профілю науковця ResearcherID. Бібліотекою сформовано окрему сторінку доступу та методичної допомоги з різних питань WoS, проведено афіліацію назв та уточнення даних профілю університету в WoS.

Робота бібліотеки щодо інформаційного забезпечення наукових досліджень університету направлена на формування відкритого інформаційного простору, можливості доступу до інформації на різних типах носіїв та їх комплексне поєднання, сприяє створенню гнучкої інфраструктури інформаційного забезпечення професорсько-викладацького складу, аспірантів, магістрантів та студентів університету, успішному задоволенню їх інформаційних потреб та запитів, розширенню спектру послуг та сервісів бібліотеки.

Бібліотека організовує та здійснює інформування про індивідуальні та групові безоплатні тестові доступи до комерційних електронних ресурсів, у т. ч. до повнотекстових електронних наукових журналів. Інтернет-ресурси бібліотеки сьогодні є інструментами організаційного, інформаційно-бібліографічного та культурно-просвітницького інформування користувачів бібліотеки. Бібліотека використовує Google-drive для обміну та спільного формування файлів. Постійно вдосконалюється структура блогу бібліотеки, створюються флеш-альбоми та Google-альбоми.

Використання web-технологій надає доступ користувачу до різнопланової інформації як бібліографічної, так і повнотекстової, активно пропагує фонди за допомогою віртуальних сервісів. Електронні колекції, що формуються бібліотекою, насамперед орієнтовані на інформаційні потреби наукових досліджень та навчального процесу університету.

Бібліотека підвищує рівень інформаційного супроводу науково-дослідницької, педагогічної та навчальної діяльності університету, активізуючи впровадження сучасних інформаційних технологій. Нові сервіси потребують інноваційних змін і надають університетській бібліотеці нових рис, якими є: зміщення вектора уваги бібліотек до пріоритетності надання послуг авторувченному; активне партнерство бібліотек на всіх стадіях життєвого циклу наукового дослідження: від інформування та надання доступу до документів, розповсюдження, аналіз та оцінки результатів досліджень [4].

З метою розповсюдження та збільшення відкритості наукових публікацій заклади вищої освіти розвивають інституційні політики та стратегії щодо контролю та якістю результатів досліджень, доступності та наукового впливу, активно використовуючи при цьому різноманітні методи наукометричних вимірювань. Інформаційно-аналітична діяльність бібліотеки, яка передбачає моніторинг основних бібліотечних процесів, зокрема, періодичних видань та інформаційних порталів, інтелектуальних ресурсів мережі Інтернет, спрямована на задоволення універсальних інформаційних потреб користувачів, пов'язаних з активізацією науково-дослідницької роботи.

Враховуючи вимоги часу освітянська книгозбірня надає інформаційну допомогу з інтегрування публікацій у світові БД, розвиває сервіси із підтримки наукових публікацій, знайомить з особливостями інтеграційних процесів з метою покращення розвитку публікаційної активності та цитування наукових працівників університету.

Бібліотека і надалі прагне бути активним партнером на всіх стадіях життєвого циклу наукових досліджень вчених навчального закладу, надає допомогу з інтегрування публікацій у світові БД, інформує про умови публікацій, про систему наукометричних показників тощо.

Бібліотека взяла на себе відповідальність за поширення результатів наукових досліджень учених інституту у світовому інфопросторі. Спільно зі студентським науковим товариством для усіх факультетів університету проведено міні семінари-тренінги з базових питань наукометрії.

У міру своєї компетентності у виступах-презентаціях провідні фахівці бібліотеки розповідали про правила опису та створення бібліографічних списків літератури, про таблиці бібліотечно-бібліографічної класифікації (УДК), що впливає на якість публікацій вченого, про важливість подання публікацій до Інституційного репозитарію.

Фахівці бібліотеки надавали консультації та практично допомагали зареєструватися у наукометричних БД (Google Scholar, Scopus), міжнародній наукометричній БД «Index Copernicus», створювали профіль вчених, установи та наукового фахового видання, надсилали списки щодо активізації авторських профілів та їх корегування у «Бібліометриці української науки» тощо. Першочергове завдання вбачалося у тому, щоб фахові збірники увійшли до якомога ширшого кола реферативних та наукометричних баз наукової літератури, а у перспективі – до Scopus та WoS. Слід відзначити, що вплив технологічних факторів інформаційного середовища позначився на показниках росту наукової активності університету: стабільно зростає попит наукових співробітників та викладачів на наукову інформацію, збільшується індекси цитування науковців університету.

Освітнянська книгозбірня, виконуючи свою основну місію, сприяє підвищенню рейтингу вищого навчального закладу та формуванню бренду вченого. Бібліотекою створено примірну схему можливих шляхів актуалізації публікацій науковців у міжнародних науко метричних БД та підвищенні рейтингу навчального закладу, це:

- реєстрація в ORCID;
- створення та наповнення профілів у відомих наукометричних платформах;
- просування наукового журналу в БД Scopus;
- формування Інституційного репозитарію ЗВО та реєстрація репозитарію в ROAR, DOAR (анонсовано створення національного репозитарію України) тощо.

Зважаючи на діяльність університетської бібліотеки на методичній раді бібліотеки було розглянуто та винесено на розгляд Вченої ради університету питання зміни назви «Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського» на «Наукова бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського». Зміна назви бібліотеки не тягне за собою зміни правового статусу, штатного розпису бібліотеки, назви посад працівників, їх прав і обов'язків. Зміна назви свідчитиме лише про підвищення престижу бібліотеки та університету. Необхідність зміни назви бібліотеки пояснюється змістовною, структурно-організаційною, технологічною модернізацією всіх процесів і напрямів роботи бібліотеки.

Висновок. Забезпечення якості бібліотечних послуг та формування сучасної моделі бібліотеки ЗВО – пріоритетний напрям роботи освітянської книгозбірні, стратегія її розвитку. За останні роки відбулися значні зміни в функціональних пріоритетах бібліотеки, помітно підвищився науковий рівень роботи бібліотеки, про що свідчить інформаційно-бібліографічна, краєзнавча; наукометрична; маркетингова; проектна діяльність бібліотеки. Питання наукової діяльності – важливий напрям бібліотеки закладу вищої освіти.

Бібліотека Вінницького педуніверситету швидкими кроками просувається до того, щоб рівень наданих нею послуг відповідав європейським стандартам, активно розвиває новий напрям діяльності, бере на себе відповідальність за поширення результатів наукових досліджень учених інституції, адаптує університетську науку у світовий інформаційний простір [3, 61], що супроводжується впровадженням нових сервісів, які найбільш затребувані користувачами у ході наукових досліджень.

Purpose. The level of development of science and technology is crucial to the progress of society. The need to increase the presence of science in the global scientific information space, increase its influence in the world. The article shows the role and place of the library of the institution of higher education in fulfilling the important tasks of the present. Attention is focused on the scientific activities of the library of the Vinnytsia Pedagogical University. The relevance of the development of information and library services for research and development, raising the University's ranking has been raised. The use of metric methods of research in the library of a higher school.

Methodology. The use of scientific methods of analysis, synthesis, analogy, comparison, forecasting allowed us to examine the results of implementation of innovative communications initiatives in the library of the university.

Finding. Current and future activities of the library of the higher school in integration of scientific publications to international information space are highlighted. Discusses their practical implementation on the example of the libraries of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University.

Scientific novelty. The role of the university library in the process of increasing the representation of the Ukrainian science in the world of scholarly communication. The proposed strategy, the implementation of which should characterize a modern librarian as a "role model" for the community of the university in the implementation of electronic models of scientific communication.

Conclusions. Innovative transformations in the content, forms and methods of library activities, using metric measurements affect the improvement of scientific activities of the institution, give significant social results.

Introduction to the practice of library activities certain areas will prevent the "dissipation" of documentary scientific information resources of the university, will contribute to their consolidating, will increase the importance of scientific publications and the authority of the Ukrainian science in General.

Аспекты научной деятельности библиотеки Винницкого государственного педагогического университета имени Михаила Коцюбинского

В статье показано роль и место библиотеки учреждения высшего образования в выполнении важных задач современности. Акцентируется внимание на научной деятельности библиотеки Винницкого педуниверситета. Поднято актуальность развития информационно-библиотечного сервиса в помощь научно-исследовательской работе университета, повышения рейтинга учебного заведения.

Ключевые слова: информационно-библиотечный сервис, научные исследования, электронные ресурсы, институциональный репозиторий, наукометрические методы, рейтинг университета, библиотека Винницкого педуниверситета.

Aspects of the scientific work of the library of Vinnytsia State MykhailoKotsiubynskyi Pedagogical University

The article shows the role and place of the library of the institution of higher education in fulfilling the important tasks of the present. Attention is focused on the scientific activities of the library of the Vinnytsia Pedagogical University. The relevance of the development of information and library services for research and development, raising the University's ranking has been raised.

Keywords: information and library service, scientific research, electronic resources, institutional repository, scientometric methods, university rating, library of Vinnytsia Pedagogical University.

Список використаної літератури

1. Білоус В. С. Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського: історія, сьогодення, постаті (до 100-річного ювілею) : науково-краєзнавче дослідження / В. С. Білоус. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2013. – 102 с.
2. Білоус В.С. Усна історія як метод краєзнавчого дослідження історії бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського / В.С. Білоус // Усна історія як важлива складова краєзнавчої діяльності : матеріали IV Міжнародної наук.-практ. конф. 21-22 жовтня 2014р. м. Вінниця. – Вінниця, 2015. – С.59-63.
3. Білоус В. Університетська наука у міжнародному інформаційному просторі / В. Білоус, Н. Лазаренко, А. Коломієць // Витоки педагогічної майстерності / Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка : зб. наук. пр. – Полтава, 2017. – Вип. 19. – С.60-66. – (Серія «Педагогічні науки»).
4. Колесникова Т. Бібліотека ВНЗ: відповідальність за поширення результатів наукових досліджень / Тетяна Колесникова // Вища школа. – 2014. – № 4. – С. 7–26. – Режим доступу: <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/handle/123456789/2416> (дата звернення 20.05.2018).
5. Наукометрія: методологія та інструментарій / Л. Костенко, О. Жабін, О. Кузнецов, Є. Кухарчук, Т. Симоненко // Вісник Книжкової палати. – 2015. – №3. – С. 25-29.
6. Поперечна Л. Міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наукових бібліотек» / Лідія Поперечна // Бібліотечний вісник. – 2017. – № 6. – С. 39-40.
7. Сербін О. Аспекти формування та вдосконалення сучасної бібліотечної освіти / О.Сербін, Т. Ярошенко // Вісник Книжкової палати. – 2016. – № 8. – С. 12-15.
8. Симоненко Т. Бібліометричні системи Scopus і Google Scholar: сфери використання / Тетяна Симоненко // Бібліотечний вісник. – 2015. – № 2. – С.10-13.
9. Сто років духовності : спогади про бібліотеку ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського / ред. Л. М. Воробйова ; уклад. В. С. Гадомський ; відп. за вип. В.С. Білоус. – Вінниця, 2013. – 67 с.